

BAB III

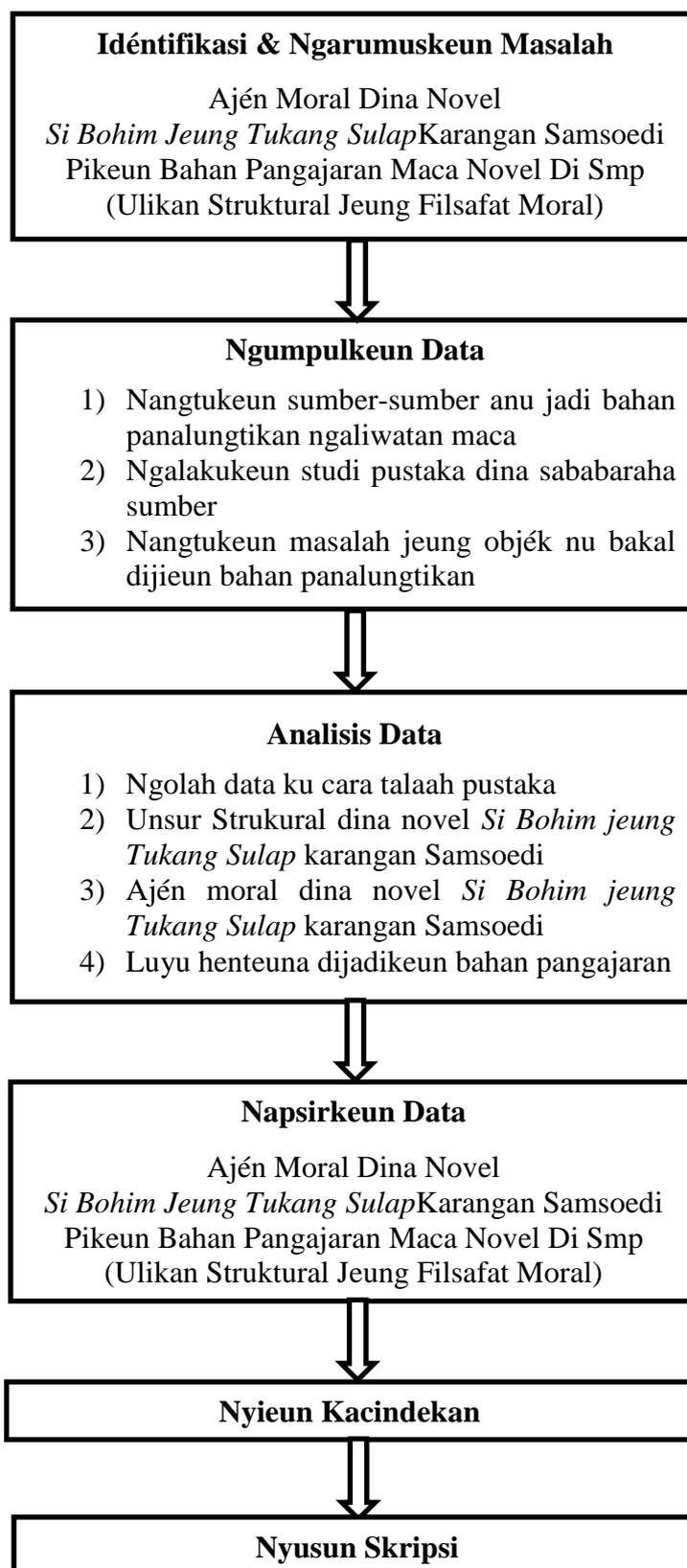
MÉTODE PANALUNGTIKAN

Métode panalungtikan nyaéta cara atawa léngkah-léngkah sistematis nu digunakeun ku panalungtik pikeun ngumpulkeun data, nganalisis data, napsirkeun jeung nyindekkeun hasil panalungtikan. Ieu panalungtikan kagolong kana panalungtikan kualitatif. Arikunto (2014, kc. 203) nétélakeun métode panalungtikan nyaéta cara nu digunakeun ku panalungtik dina ngumpulkeun data panalungtikana. Luyu jeung judul panalungtikan sarta rumusan masalahna, métode panalungtikan nu dipaké dina ieu panalungtikan nyaéta métode déskriptif kalawan pamarekan kualitatif.

Panalungtikan nyaéta cara ngumpulkeun data dumasar faktor-faktor nu jadi pangrojong dumasar objék panalungtikana, tuluy nganalisis faktor-faktorna pikeun ditalungtik perananana (Arikunto dina Heriyanto, 2013). Panalungtikan kualitatif mangrupa panalungtikan nu hubungana jeung ide, persépsi, sawangan, kapercayaan jalma nu rék ditalungtik jeung sagemblengna nu teu bisa diukur ku angka. Ku kituna, métode déskriptif kualitatif nyaéta métode ngolah data ku cara nganalisis faktor-faktor nu patalina jeung objék panalungtikan ogé penyajian data sacara teleb dumasar objék panalungtikana. Dina ieu panalungtikan pikeun ngadeskripsikeun jeung maham ajén-ajén moral nu nyangkaruk dina novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap* karya Samsodi.

3.1 Desain Panalungtikan

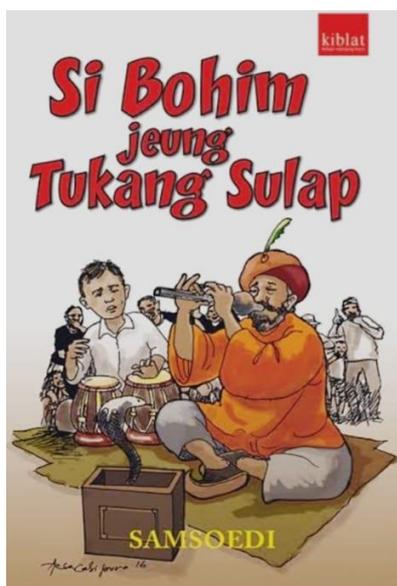
Desain panalungtikan mangrupa gambaran atawa rarancang dina panalungtikan, sangkan panalungtik bisa ngalaksanakeun panalungtikanana kalawan jelas léngkah-léngkahna. Anapon desain panalungtikan anu digunakeun ku panalungtik bisa digambarkeun dina bagan ieu di handap.

Bagan 3. 1
Desain Panalungtikan

Nurutkeun Sutopo (2006, kc. 56) sumber data bisa mangrupa jalma, artéfact atawa dokumén-dokumén. Kitu ogé nu diébréhkeun ku Arikunto (2014, kc. 161) nu nétélakeun yén data téh mangrupa hasil catetan panalungtikan, boh fakta boh angka. Sumber data dina ieu panalungtikan nyaéta sagemblengna kapaluruh tina novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap* karya Samssoedi wedalan PT. Kiblat Buku Utama taun 2016 nu mangrupa citakan kahiji dina wangun novel pikeun bahan pangajaran maca novel di SMP.

3.2.1 Idéntitas Novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap*

Gambar 3. 1
Cover Novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap*

Si Bohim jeung Tukang Sulap mangrupa novel karangan Samssoedi. Samssoedi nyaéta pangarang anu ngaranna diabadikeun jadi ngaran hadiah pikeun buku bacaan barudak dina basa Sunda taun 1993. Anapon data dina ieu panalungtikan nyaéta eusi carita sagemblengna nu aya dina novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap* karya Samssoedi kalayan idéntitas:

Judul Buku : *Si Bohim jeung Tukang Sulap*

Pangarang : Samssoedi

Pamedal : PT. Kiblat Buku Utama

Taun Medal : 2016

Kandel Buku : 76 Kaca

Haryanti, 2020

AJÉN MORAL DINA NOVEL *SI BOHIM JEUNG TUKANG SULAP* KARANGAN SAMSOEDI PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA NOVEL DI SMP (ULIKAN STRUKTURAL JEUNG FILSAFAT MORAL)

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

3.2.2 Biografi Singget Pangarang

Samsodi (Bandung 1899-09 Méi 1987) nyaéta salah sahiji pangarang Indonesia munggaran anu ngahususkeun diri nulis carita-carita barudak. Karya-karyana winangun basa lancar, lain wawacan sakumaha anu dina jaman harita kawéntar dina widang sastra Sunda. Lain ngan saukur miboga kaparigelan dina ngarang carita, tapi deuih tapis dina ngagambar jeung nyanggi lagu.

Satamatna ti sakola Guru (1917), langsung dijenengkeun jadi guru bantu di Tangerang, meunang genep taun. Waktu keur mancén tugas di dinya, Samsodi sok milu gawé di Penjara *Kanak-kanak* Tangerang. Dina taun 1923 Samsodi dipindahkeun gawé ka Bandung. Tujuh taun ti harita pindah deui ka Jakarta, kulantaran pindah gawé jadi rédaktur Balé Pustaka nepi ka jaman pendudukan Jepang.

Karyana anu munggaran nyaéta *Carita Nyi Halimah*, medal taun 1928. Dua taun ti harita medal deui tilu buku nu judulna, *Carita Budak Teuneung*, *Carita Budak Minggat*, jeung *Carita Si Dirun*. Tuluy medal deui buku nu judulna *Jatining Sobat* jeung *Babalik Pikir* anu medal taun 1931.

Dina jaman sanggeus merdéka, Samsodi ngarang dina basa Indonesia, *Pasundan*, taun 1949. Karyana anu dina basa Sunda nu judulna *Cariosan Pangéran Dipanegara* medal taun 1956. Ti harita Samsodi lila teu nulis-nulis kana likurna taun.

Taun 1979 medal buku nu judulna *Kisah Syafe'i Sumarja* dina basa Indonesia. Satuluy dina taun 1980-an medal *Minah dan Imron* (1980) jeung *Kisah Mandor Hutan* (1983), ari anu dina basa Sunda nyaéta *Si Bohim jeung Tukang Sulap* (1980). Dina taun 1993 ngaran Samsodi diabadikeun jadi ngaran hadiah pikeun buku bacaan barudak dina basa Sunda. Ieu biografi Samsodi téh meunang nyutat tina novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap*.

Sumber: *Si Bohim jeung Tukang Sulap* (Samsodi, 2018)

3.2 Téhnik Ngumpulkeun Data jeung Ngolah Data

3.3.1 Téhnik Ngumpulkeun Data

Téhnik anu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta téhnik studi pustaka atawa talaah pustaka. Téhnik studi pustaka digunakeun ku cara ngumpulkeun data

Haryanti, 2020

AJÉN MORAL DINA NOVEL SI BOHIM JEUNG TUKANG SULAP KARANGAN SAMSOEDI PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA NOVEL DI SMP (ULIKAN STRUKTURAL JEUNG FILSAFAT MORAL)

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

pikeun nganalisis kalawan ngagunakeun cara nalaah sababaraha pustaka sangkan bisa neuleuman tiori-tiori nu aya patalina jeung garapan panalungtikan. Objék dina ieu panalungtikan nyaéta buku novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap* karangan Samsoedi. Data anu kakumpul mangrupa data nu luyu jeung tujuan nu hayang dihontal. Aya léngkah-léngkah dina ngumpulkeun data nyaéta:

- 1) maca buku-buku anu patali jeung strukturalisme, moral, jeung bahan pangajaran;
- 2) nangtukeun sumber data, nyaéta novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap* karangan Samsoedi;
- 3) maca sagemblengna novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap* karangan Samsoedi.

3.3.2 Téhnik Ngolah Data

Dina ieu panalungtikan objék anu baris ditalungtik téh nyaéta novel. Sanggeus meunangkeun data, téhnik ngolah data dina ieu panalungtikan nyaéta téhnik ngolah data analisis struktural, ajén moral jeung bahan pangajaran maca novel. Data anu geus dikumpulkeun dina ieu panalungtikan tuluy diolah dumasar kana léngkah-léngkah di handap.

- 1) Niténan deui data anu geus kakumpul.
- 2) Nyieun papasingan data.
- 3) Nganalisis data unggal téma, fakta carita (galur, palaku, jeung latar), jeung sarana sastra (judul, puseur implengan, jeung gaya).
- 4) Ngadéskripsikeun téma, fakta carita (galur, palaku, jeung latar), jeung sarana sastra (judul, puseur implengan, jeung gaya).
- 5) Ngadéskripsikeun ajén moral nu nyangkaruk dina novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap* karangan Samsoedi.
- 6) Nganalisis novel dumasar kana kritéria bahan pangajaran.
- 7) Nyusun bahan pangajaran maca novel di SMP.
- 8) Nyindekkeun hasil analisis data.

3.3.2.1 Analisis

Data anu geus kakumpul tuluy dianalisis. Sacara umum analisis data ngawengku kana tilu hal, nyaéta tatahar, *tabulasi*, jeung ngamangpaatkeun data anu luyu jeung pamarekan panalungtikan. Tatahar nyaéta kagiatan mimiti anu

Haryanti, 2020

AJÉN MORAL DINA NOVEL SI BOHIM JEUNG TUKANG SULAP KARANGAN SAMSOEDI PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA NOVEL DI SMP (ULIKAN STRUKTURAL JEUNG FILSAFAT MORAL)

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

dilaksanakeun dina panalungtikan. *Tabulasi* nyaéta prosés ngahijikeun data anu kapaluruh. Data anu geus kapaluruh tur kakumpul, anu saterusna diolah ngagunakeun pamarekan struktural jeung ajén moral. Analisis data anu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta analisis struktural, analisis ajén moral, jeung analisis kritéria milih bahan ajar kana novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap* karangan Samsodi.

1) Analisis Struktural

Dina ieu panalungtikan digunakeun analisis struktural kalayan tiori Stanton. Anu dianalisisna di antarana téma, fakta carita anu ngawengku galur, latar, jeung karakter (tokoh & penokohan), jeung sarana sastra nu ngawengku (judul, puseur implengan, jeung gaya).

2) Analisis Ajén Moral

Ieu panalungtikan ngagunakeun analisis moral anu nyoko kana tiori Warnaén, nu ngawengku: moral manusa ka Pangéran (MMP), moral manusa ka dirina (MMD), moral manusa ka manusa séjén (MMMS), moral manusa ka alam (MMA), moral manusa kana waktu (MMW), sarta moral manusa dina ngahontal kasugemaan lahiriah jeung batiniah (MMLB).

3) Analisis Kritéria Milih Bahan Ajar

Nasution dina Haerudin jeung Kardana (2013, kc. 77) nyebutkeun yén aya kritéria nu kudu dicumponan dina milih bahan ajar, nyaéta: (1) tujuan nu hayang dihontal; (2) dianggap miboga ajén pikeun kahirupan manusa; (3) dianggap miboga ajén minangka warisan entragan saméméhna; (4) aya gunana pikeun ngawasa hiji paélmuhan; sarta (5) luyu jeung kabutuh katut minat siswa.

3.3.3 Instrumén Panalungtikan

Instrumén dina ieu panalungtikan nyaéta ngagunakeun kartu data. Instrumén kartu data digunakeun pikeun nganalisis ngagunakeun pamarekan struktural jeung ajén moral dina novel *Si Bohim jeung Tukang Sulap* karangan Samsodi.

Dina ieu panalungtikan digunakeun kartu data pikeun ngumpulkeun data struktural jeung ajén moral sangkan ngagampangkeun nalika ngolah data. Ari léngkah-léngkahna saperti di handap.

- a) Nyalin data struktural jeung ajén moral kana kartu data tina sumber data, tur disebutkeun kode sumber datana.

Haryanti, 2020

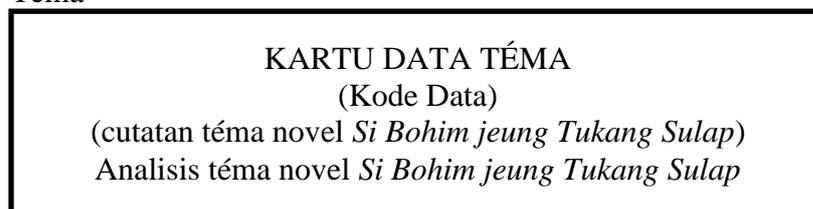
AJÉN MORAL DINA NOVEL SI BOHIM JEUNG TUKANG SULAP KARANGAN SAMSOEDI PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA NOVEL DI SMP (ULIKAN STRUKTURAL JEUNG FILSAFAT MORAL)

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

- b) Nyieun runtuyan data luyu jeung susunan tiori struktural jeung ajén moral.
- c) Méré nomer kode runtuyan data struktural jeung ajén moral.
- d) Kode runtuyan data struktural. Contona Téma, miboga kode data (SC/1/9/5), cutatan, jeung analisis. Katerangana: SC hartina struktur carita, (/1/) mangrupa runtuyan data kahiji nyaéta téma, (/9/) mangrupa kaca cutatan novel, (/5/) mangrupa runtuyan paragraf. Tuluy éta kode data di luyukeun jeung cutatan hasil analisis data tur dianalisis.
- e) Kode runtuyan data ajén moral. Contona ajén moral manusa ka Pangéran (MMP), miboga kode data (AM/1/52/5), cutatan, jeung analisis. Katerangana: AM hartina ajén moral, (/1/) mangrupa runtuyan data kahiji nyaéta ajén moral manusa ka Pangéran (MMP), (/52/) mangrupa kaca cutatan novel, (/5/) mangrupa runtuyan paragraf. Tuluy éta kode data di luyukeun jeung cutatan hasil analisis data tur dianalisis.

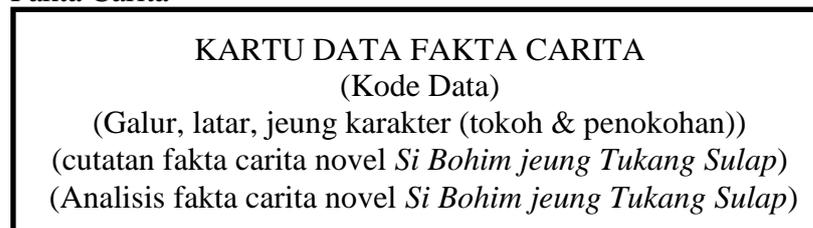
1) Kartu Data Analisis Struktural

a. Téma

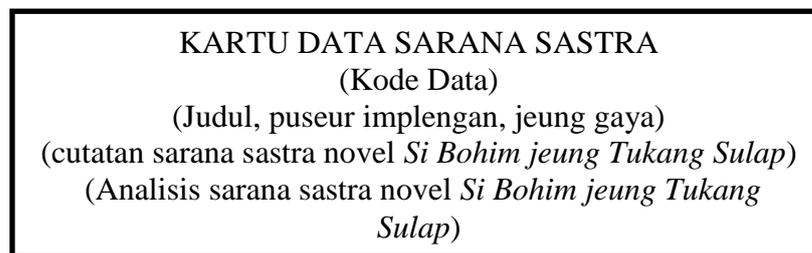
Gambar 3. 2
Kartu Data Téma

b. Fakta Carita

Gambar 3. 3
Kartu Data Fakta Carita

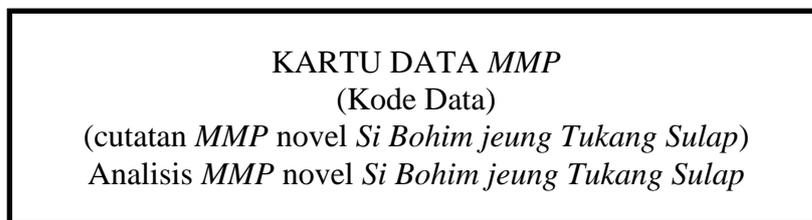
c. Sarana Sastra

Gambar 3. 4
Sarana Sastra

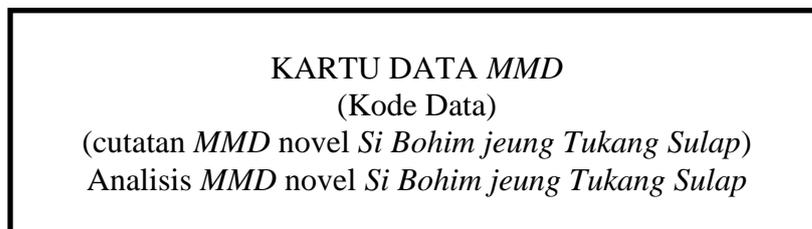
2) Kartu Data Analisis Ajén Moral

a. Moral Manusa ka Pangéran (MMP)

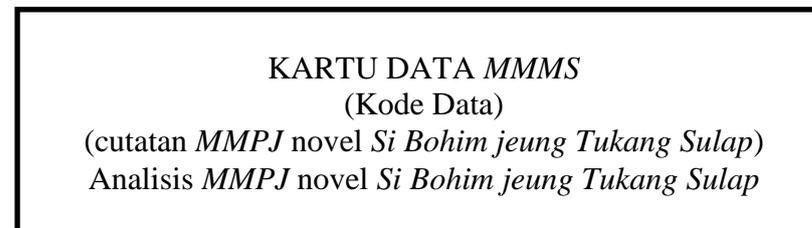
Gambar 3. 5
Kartu Data MMP

b. Moral Manusa ka Dirina (MMD)

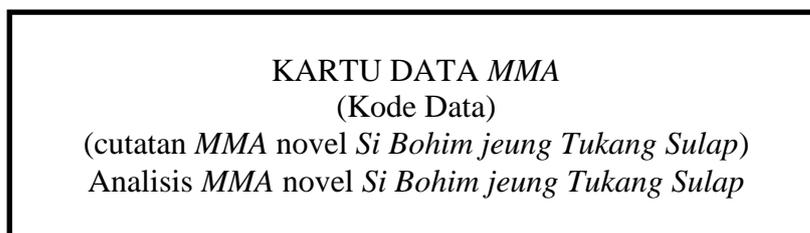
Gambar 3. 6
Kartu Data MMD

c. Moral Manusa ka manusa séjén (MMMS)

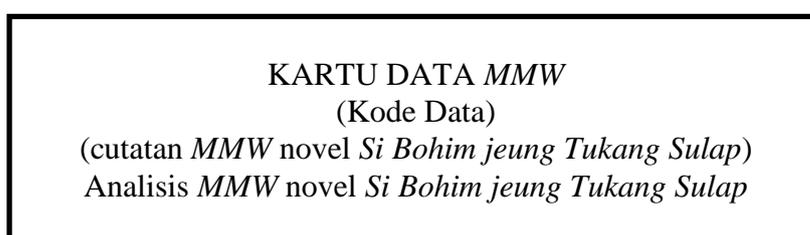
Gambar 3. 7
Kartu Data MMMS

d. Moral Manusa ka Alam (MMA)

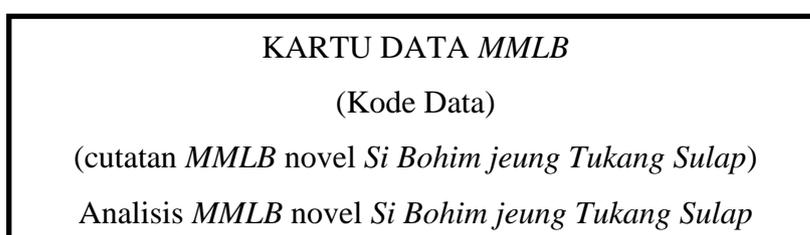
Gambar 3. 8
Kartu Data MMA

e. Moral Manusa kana Waktu (MMW)

Gambar 3. 9
Kartu Data MMW

f. Moral Manusa dina ngahontal kasugemaan lahiriah jeung batiniah (MMLB)

Gambar 3. 10
Kartu Data MMLB

3) Kartu Data Analisis Kriteria Milih jeung Nyusun Bahan Ajar

Tabél 3. 1
Kartu Data Analisis Kriteria Milih jeung Nyusun Bahan Ajar

No	Kriteria Milih Bahan Ajar	Luyu	Teu Luyu
1	Eusi bahan pangajaran luyu jeung tujuan anu hayang dihontal		
2	Dianggap mibanda ajén pikeun kahirupan manusa		
3	Dianggap mibanda ajén salaku warisan angkatan saméméhna		
4	Aya gunana pikeun ngawasa hiji paélmuan		
5	Luyu jeung kabutuh katut minat siswa		